

Tekst 1

Alledaagse helden

- (1) Ze wagen hun leven om kinderen uit een brandend huis te halen of slachtoffers uit een autowrak te halen. Zonder nadenken trappen ze die deur in of springen ze in het ijskoude water en toch vinden ze het achteraf niets bijzonders.
- (2) Moederziel alleen zwierf de 12-jarige Samuel over het Poolse platteland. Het was augustus 1942 en volop oorlog. Hij zou het zeker niet hebben overleefd, als hij na twee dagen lopen niet zijn heldin was tegengekomen. Malwina, een vriendelijke Poolse boerenvrouw, redde het joodse jongetje met gevaar voor eigen leven. Ze leerde hem zich voor te doen als een katholiek, gaf hem een andere naam en nieuwe kleren. Zo overleefde hij de oorlog. Samuel Oliner is inmiddels 74, woont in Californië en is een gerespecteerd professor in de sociologie geworden. Hij deed o.a. onderzoek naar de persoonlijkheid van mensen die bangeloos hun eigen leven riskeren om anderen te helpen. Onlangs verscheen er een door hem geschreven boek over.
- (3) Een held word je niet zomaar. Om een medaille te krijgen van het Amerikaanse Carnegie-heldenfonds gelden bijvoorbeeld strenge criteria: je moet vrijwillig je eigen leven hebben geriskeerd om een ander te helpen of om iemand te redden. Het mag niet je beroep zijn en je moet je leven 'op een buitengewone manier' in de waagschaal hebben gesteld. Een lijst met 41 vragen helpt de onderzoekers van het fonds de ware helden te onderscheiden. Er is veel discussie geweest over wat het criterium 'buitengewoon' inhoudt. "De redder", zegt de directeur van het fonds, "moet tegenover een reëel gevaar staan."
- (4) De Nederlandse tak van het heldenfonds is wat milder. "Het gevaar voor eigen leven wordt ruim opgevat," vertelt secretaris Hans de Vries. De meest voorkomende heldendaden zijn het redden van mensen uit het water, uit te water geraakte auto's en uit autowrakken na een ongeluk.
- (5) Bij branden en ongelukken hebben slechts enkele mensen de moed om zelf in te grijpen. Wat zijn dat voor mensen? Sam Oliner beschrijft de eigenschappen van de held in zijn pas verschenen boek. Hij interviewde duizenden helden en onderscheidde zeven kenmerken. De eerste eigenschap is het niet kunnen aanzien dat andere mensen lijden. In de tweede plaats is deze mensen een sterk besef van normen en waarden bijgebracht, bijvoorbeeld door hun gezin of de gemeenschap. Het derde kenmerk is, dat die normen en waarden gekoppeld zijn aan verantwoordelijkheidsgevoel voor de mensen om zich heen. Het vierde kenmerk, zegt Oliner, is een gevoel van verbondenheid met de mensheid, zoals niet-joden die in de oorlog joden hielpen. Tot slot noemt Oliner nog drie essentiële persoonlijkheidskenmerken: een gezond zelfvertrouwen, moed en het gevoel de situatie fysiek aan te kunnen.
- (6) Het laatste kenmerk was ook al gevonden in een onderzoek naar waarom vaak veel mensen níet en enkele andere wél ingrijpen bij een ongeluk of ramp. De mensen die wél actie ondernemen, zijn vaak groter, sterker en beter getraind. Ze hebben meer vertrouwen in hun fysieke kwaliteiten en zijn vaak ook meer gewend aan spannen-

- de situaties. Vertrouwen in de eigen fysieke kracht is volgens mij de reden dat actiehelden – die drenkelingen reddend en kinderen uit brandende huizen halen – meestal mannen zijn. Dit soort heldenmoed krijgt de meeste publiciteit.
- 90 (7) Maar er zijn ook andere helden. Twee Amerikaanse psychologen onderzochten vijf groepen mensen, die anderen onbaatzuchtig¹⁾ hielpen met gevaar voor eigen leven. Ze bestudeerden de ‘actiehelden’ van het heldenfonds en mensen die in de oorlog joden hielpen en bovendien nog nierdonoren en twee groepen vrijwilligers van hulporganisaties.
- 100 (8) De psychologen ontdekten dat de medaillewinnaars van het heldenfonds meestal mannen zijn. Bij de andere groepen zijn de vrouwen beter vertegenwoordigd. Van de niet-joden die in de oorlog joden hielpen, is meer dan de helft vrouw, zoals in Nederland en Polen.
- 105 (9) Nierdonoren zijn natuurlijk heel andere helden dan verzetshelden, maar ze nemen toch risico’s ten behoeve van een ander. Ze hebben soms pijn en het duurt een paar maanden voordat ze weer de oude zijn. Vrouwen staan vaker een nier af dan mannen:
- 110 57 procent van de Amerikaanse nierdonoren is vrouw. Bij de vrijwilligers van de hulporganisaties is ruim 60 procent vrouw. Vrouwelijke heldendaden spreken dan wel minder tot de verbeelding, zo concluderen de twee psychologen, maar dat is geen reden om hun aandeel over het hoofd te zien. Als heldenmoed bestaat uit de bereidheid om risico’s te nemen en je kunnen inleven in anderen, dan scoren mannen hoger op het eerste element en vrouwen op het tweede.
- 130 (10) Man of vrouw, de ware held is bescheiden. Ik vind het opvallend dat de meeste helden, gevraagd naar hun motief, zeggen: “Ik had geen keus, ik deed gewoon wat ieder fatsoenlijk mens zou doen in deze situatie.” Bescheidenheid is natuurlijk iets wat altijd hoort bij heldendom: iemand die zichzelf op de borst klopt, valt in onze ogen snel van zijn voetstuk. Er is een psychologische verklaring voor deze bescheidenheid, namelijk dat helden zich soms opstellen als antiheld om hun herinneringen aan de vaak gruwelijke gebeurtenissen draaglijker te maken. Door hun eigen heldendom te relativiseren, nemen ze als het ware afstand van hun pijnlijke ervaringen.
- 140 (11) Hoe bescheiden ze ook zijn, gelukkig geven alledaagse helden ons vertrouwen in het goede van de mens. In 2004 was het precies honderd jaar geleden dat het Carnegie-heldenfonds werd opgericht. Een citaat uit het jubileumboek: “Al deze helden vertonen een zeldzame eigenschap: die van onbaatzuchtigheid in de uiterste vorm. Dit laat zien dat de menselijke natuur uiteindelijk nobel is. We kunnen veel van hen leren. Houdt ze in ere.”
- 150
155
160

*Naar een artikel van Heleen Peverelli,
Psychologie Magazine, december 2004*

noot 1 onbaatzuchtig = belangeloos, zonder op persoonlijk voordeel uit te zijn

Tekst 1

- 1p 1 Het onderwerp van een tekst kan worden ingeleid door
- 1 de mening van de schrijfster van het artikel te noemen
 - 2 een korte samenvatting vooraf te geven
 - 3 een voorbeeld bij het onderwerp van de tekst te geven
 - 4 de aanleiding te noemen tot het schrijven van de tekst.
- Hoe wordt het onderwerp van deze tekst in alinea 2 ingeleid?
- A door 1 en 2
 - B door 2 en 3
 - C door 3 en 4
 - D door 1 en 4

Gebruik onderstaande informatie voor het beantwoorden van de vragen 2 tot en met 4.

We kunnen de tekst verdelen in 6 delen:

Deel 1 alinea 1

Deel 2 alinea 2

Deel 3 alinea's 3 en 4

Deel 4 alinea's 5 en 6

Deel 5 alinea's 7, 8 en 9

Deel 6 alinea's 10 en 11

- 1p 2 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 3 (alinea's 3 en 4)?
- A Buitengewone moed
 - B Criteria
 - C Nederland soepeler
 - D Vragenlijsten
- 1p 3 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 4 (alinea's 5 en 6)?
- A Fysieke kwaliteiten
 - B Kenmerken helden
 - C Mannen en vrouwen
 - D Normen en waarden
- 1p 4 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 5 (alinea's 7,8 en 9)?
- A Joodse en niet-joodse helden
 - B Oorlog en vrede
 - C Pijn lijden
 - D Soorten helden
- 2p 5 In de alinea's 10 en 11 van de tekst komen twee kenmerken van helden aan bod.
- Welke twee kenmerken zijn dat?
Gebruik per kenmerk niet meer dan één woord.

- 1p **6** Wat is het verband tussen alinea 5 en alinea 6?
- A Alinea 6 is een uitwerking van een element uit alinea 5.
 - B Alinea 6 zwakt het gestelde in alinea 5 af.
 - C De alinea's 5 en 6 vormen samen een opsomming.
 - D De alinea's 5 en 6 vormen samen een tegenstelling.

Lees eerst het onderstaande stukje tekst en beantwoord pas daarna vraag 7.

5 Wilma ter Heege coördineert al meer dan 30 jaar noodhulp in oorlogsgebieden, bijvoorbeeld in Afrika. Vrienden en familieleden noemen haar soms een held, maar zelf vindt ze dat niet. "Ik beschouw bepaalde mensen ter plaatse pas als helden. Zoals de ambulancechauffeur in Kabul die met gevaar voor eigen leven een conflictgebied inreed, om de gewonden op te halen. Het zijn juist die helden die me hoop geven, zodat ik dit werk kan blijven doen."

- 1p **7** Wilma ter Heege geeft in bovenstaande korte tekst aan hoe ze over haar 'held'-zijn denkt.
Welke alinea uit de lange tekst 'Alledaagse helden' sluit het beste aan bij haar mening over haar eigen heldendom?
- A alinea 6
 - B alinea 8
 - C alinea 9
 - D alinea 11
- 1p **8** Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte weer van deze tekst?
- A Helden zijn niet allemaal gelijk, je kunt ze verdelen in verschillende soorten die hun eigen kenmerken hebben.
 - B In Amerika is er op grotere schaal onderzoek gedaan naar het held-zijn dan in Nederland.
 - C Mannelijke actiehelden krijgen meestal meer publiciteit dan de andere helden, die meestal vrouwen zijn.
 - D Jonge helden zijn bereid vaker risico te nemen, terwijl oudere helden zich beter kunnen inleven in andere mensen.
- 1p **9** Een schrijver kan gebruik maken van:
- 1 feiten
 - 2 zijn/haar eigen mening
 - 3 de mening van anderen.
- Waarvan maakt de schrijfster van deze tekst gebruik?
- A alleen 1 en 2
 - B alleen 1 en 3
 - C alleen 2 en 3
 - D 1, 2 en 3
- 1p **10** Wat is het voornaamste doel van de schrijfster met deze tekst?
- A gevoelens tot uitdrukking brengen
 - B informeren
 - C overtuigen
 - D tot handelen aansporen

Tekst 2

Bang voor de spreekbeurt

- (1) "Dames en heren." Het geroezemoes in de zaal verstomt. Alle ogen zijn gericht op de spreker achter de lessenaar. Die probeert ondertussen zijn knikkende knieën en trillende handen in bedwang te houden, terwijl het hart hem in de keel klopt. Hij hoopt dat hij zo meteen zijn tekst niet spontaan kwijt is.
- (2) Maar weinig mensen kunnen geheel op hun gemak een publiek toespreken. Bijna iedereen wordt bij het spreken voor publiek bevangen door een zekere mate van podiumvrees. De angst om voor een volle zaal compleet af te gaan, kan zo groot zijn dat mensen er beroerd van worden. Zij worden bijvoorbeeld benauwd, krijgen hartkloppingen of moeten overgeven.
- (3) Kwaad kunnen deze verschijnselen niet, maar ze zitten iemand wel behoorlijk in de weg. Sommige mensen vermijden dit soort situaties daarom maar liever. Voor wie geen beroep heeft waarin het nodig is om af en toe een praatje of voordracht voor een groep mensen te houden, is dat gemakkelijk. Maar wie hogerop wil komen in een beroep waarin dat wél moet gebeuren, heeft een probleem.
- (4) Angst roept van nature allerlei onbewuste reacties op van het lichaam, waarover iemand geen controle heeft. Het hart gaat bijvoorbeeld sneller slaan, de spieren worden gespannen, de lichaamstemperatuur gaat omhoog, de ademhaling versnelt en alle zintuigen gaan op scherp. Al deze reacties zijn ervoor bedoeld om bij gevaar het lichaam direct in staat van paraatheid te brengen, klaar om te vluchten of om aan te vallen. Tegelijkertijd beginnen de hersenen het gevaar in te schatten. Zij bepalen of de alarmtoestand waarin het lichaam verkeert, in stand moet worden gehouden. Als het gevaar is geweken, kunnen de hersenen het lichaam weer in ontspannen toestand laten terugkeren.
- (5) Het geven van een presentatie is uiteraard niet levensgevaarlijk. Toch kan het idee om te falen terwijl iedereen kijkt, bij veel mensen dezelfde heftige angstreacties oproepen. Ze zien alleen maar voor zich hoe het kan misgaan. Dat ze ineens hun tekst vergeten, hun stem kwijt zijn, een rood hoofd krijgen en vlekken in hun hals. Vandaar die lichamelijke angstsymptomen.
- (6) Wetenschappelijk onderzoek dat alleen gericht is op spreekangst, is tot dusver niet gedaan. Psychologen zien een lichte vorm van podiumvrees als heel normaal. Een stoornis is het zeker niet. Het kan zelfs voordelen hebben: een beetje angst maakt iemand alerter, waardoor de prestatie aanzienlijk verbetert. Te veel angst vormt juist een belemmering om goed te presteren. Het lichaam is dan te gespannen en de angstreacties zijn te heftig.
- (7) Het bijzondere bij podiumvrees is, dat het vooral de angst is om te beginnen. De spanning bouwt zich op in de dagen of weken naar de presentatie toe. Vlak voor aanvang van het optreden is zij het hevigst. Als het begin er eenmaal op zit, ebt de angst meestal weer weg.
- (8) Om de angst te verminderen is ten eerste een goede voorbereiding essentieel; de tekst moet zo vaak zijn gerepeteerd, dat hij helemaal vertrouwd is. Het is slim om een praatje vooraf te oefenen voor een goede bekende, zodat die na afloop aanwijzingen kan geven. Uiteindelijk is spreekangst zo te

overwinnen en kan iedereen leren
90 spreken voor een groep, vinden de
meeste psychologen.
(9) Een tweede methode is om je tij-
dens de presentatie volledig te blijven
concentreren op de taak die je op dat
95 moment uitvoert. Je moet helemaal in
je verhaal zitten. Denken aan de gevol-
gen maakt de situatie veel te beladen
en het leidt af van de prestatie. Ge-
dachten over wat er mis kan gaan, zit-
100 ten alleen maar in de weg. Het is zaak
die te verdringen en je te concentreren
op je tekst. Je moet dus vooral niet be-
zig zijn met het beoordelen van jezelf,
want dat maakt het heel moeilijk om
105 ook nog in te spelen op het aanwezige
publiek.
(10) Kees Hoogduin van de universiteit
van Nijmegen heeft nóg een methode
ontwikkeld. Hij leert mensen met po-
110 diumvrees ontspanningstechnieken om

de zenuwen de baas te blijven. Je zou
het hypnose kunnen noemen. Het li-
chaam bereikt dan een staat van diepe
ontspanning, de hartslag wordt lager
115 en stressreacties als zweten, bibberen
van de benen en trillen van de stem
verminderen. Hoogduin leert zijn cur-
sisten om die diepe ontspanning te
koppelen aan het begin van hun pre-
120 sentatie. Bijvoorbeeld aan het horen
van het eigen stemgeluid. "Als je een
presentatie altijd begint met 'Dames en
heren', kun je thuis leren om juist op
die woorden te ontspannen. Zodra je
125 die woorden hebt gezegd, ontspan je
en kun je je concentreren op de taak
en niet meer op jezelf."
(11) Alle deskundigen zijn het over één
ding eens: wie goed wil spreken in het
openbaar, moet veel oefenen. Zelfs de
130 beste spreker heeft het ooit moeten
leren.

*Naar een artikel van Carina van Aartsen,
Elsevier, 14 oktober 2006*

Tekst 2

- 10p 11 Vat de tekst 'Bang voor de spreekbeurt' samen in maximaal 140 woorden. Verwerk in de samenvatting alleen de volgende punten uit de tekst:
- 1 het algemene probleem dat aan de orde wordt gesteld
 - 2 het lichamelijke gevolg van angst in het algemeen en het doel daarvan
 - 3 de positieve kant van podiumvrees
 - 4 een unieke eigenschap van podiumvrees
 - 5 het antwoord op de vraag of het probleem opgelost kan worden
 - 6 drie manieren waarop de spreekangst kan worden aangepakt
 - 7 de mening over spreken in het openbaar die door alle deskundigen gedeeld wordt.

Maak er een goedlopend geheel van. Gebruik geen telegramstijl.

Tekst 3

GESCHIKT

Je bent op oefening in Noorwegen. Het is acht graden onder nul. Je ziet dat Mulder achteraan het moeilijk heeft. En je weet dat het volgende kamp nog twaalf kilometer is. In de sneeuw is dat al gauw vier uur lopen. Je zult elkaar nog hard nodig hebben. Dus je wacht even. En helpt 'm. Zodat iedereen het haalt.

ONGESCHIKT

Je bent op oefening in Noorwegen. Het is acht graden onder nul. Je ziet dat Mulder achteraan het moeilijk heeft. Je loopt door. Ben je meteen van dat oeverloze gejammer verlost. Kom zeg. Alsof zijn rugzak zwaarder is dan die van jou.

BEN JIJ GESCHIKT VOOR EEN TECHNISCHE FUNCTIE BIJ DE LANDMAGT?

ONTDEK OF JIJ GESCHIKT OF ONGESCHIKT BENT VOOR EEN BAAN BIJ DE KONINKLIJKE LANDMAGT. GA NAAR WWW.IKKANDELANDMAGHTAAN.NL OF BEL 0800 0124. DE LANDMAGT. MEER DAN WERK ALLEEN.

*Naar een advertentie in dagblad Trouw,
7 september 2006*

Tekst 3

- 1p **12** Voor wie is deze advertentie bedoeld?
- A** alleen voor jonge mannen
 - B** voor belangstellenden voor een functie bij de landmacht
 - C** voor mannen en vrouwen die al in de landmacht zitten
 - D** voor scholieren op technische opleidingen
- 1p **13** Wat is het voornaamste doel van deze advertentie?
- A** de lezers informeren
 - B** de lezers amuseren
 - C** de lezers tot handelen aansporen
 - D** de lezers overtuigen
- 1p **14** Welke eigenschap moet je volgens deze advertentie vooral hebben om geschikt te zijn voor de landmacht?
Gebruik niet meer dan vijftien woorden voor je antwoord.
- 1p **15** Een foto kan in een advertentie verschillende functies hebben.
- 1 Een foto dient om de aandacht te trekken.
 - 2 Een foto toont alleen nieuwe zaken die niet in de gedrukte tekst staan.
 - 3 Zonder foto begrijpt een lezer niet waar de tekst over gaat.
- Welke functie of functies heeft de foto in deze tekst?
- A** alleen 1
 - B** alleen 2
 - C** alleen 3
 - D** 1, 2 en 3

Tekst 4

Emigrerende Nederlander heeft nooit heel erge haast

- (1) 'Postbodes gezocht. Standplaats: Reykjavik. Vereist: een goede conditie. Kennis van de IJslandse taal niet nodig.' Zomaar een vacature bij het Nederlandse arbeidsbureau? Ja, want Nederlandse werkzoekenden kijken steeds vaker voorbij de landsgrenzen. En de emigratie neemt toe.
- (2) In 2004 vertrokken 112 000 landgenoten om elders een bestaan op te bouwen. Dat zijn er bijna evenveel als het aantal inwoners van Leiden. Voor het eerst sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw is sprake van een vertrekoverschot. De immigratie, dus het aantal mensen die het land binnenkwamen, was in 2004 90 000. Het Centraal Bureau voor de Statistiek verwacht niet dat de emigratietrend de komende jaren verandert: in de eerste drie kwartalen van 2005 verlieten al 88 500 ingezetenen het land.
- (3) Ook het Centrum voor Werk en Inkomens (CWI) ziet dat de belangstelling voor het buitenland toeneemt. Het zegt dit jaar 45 000 gesprekken te zullen voeren met werkzoekenden over kansen in andere landen. Naast het aanbieden van vacatures in Nederland, bemiddelen de voormalige arbeidsbureaus ook bij banen in de rest van de Europese Unie en verder nog in Noorwegen, Liechtenstein of op IJsland. Het is een gevolg van de Europese eenwording: de Europese arbeidsbureaus werken sinds 1995 intensief samen. Sinds 2003 is het CWI verplicht vacatures in andere lidstaten aan te bieden.
- (4) In 2005 is onderzoek gedaan naar de beweegredenen van emigrerende Nederlanders. Daaruit bleek dat veruit de meesten hier de ruimte, de stilte en
- 45 de natuur missen. Van de mensen met emigratieplannen vindt 80 procent de bevolkingsdichtheid in Nederland te hoog. Maar ook de negatieve mentaliteit werd als reden genoemd. Volgens
- 50 het onderzoek zou twee procent van de Nederlandse beroepsbevolking nadenken over emigratie. Van hen heeft tien procent serieuze plannen. De meeste emigranten zijn relatief hoogopgeleid. Ze zijn tussen de 35 en 44
- 55 jaar en verhuizen met een partner en vaak met kinderen.
- (5) Zweden is een land dat onder Nederlanders aan populariteit wint. De ambassade zegt in de afgelopen drie
- 60 jaar een toename te hebben gemerkt in het aantal vragen over emigratiemogelijkheden. Nederlanders worden door de Zweden met open armen ontvangen, zegt een medewerker. Op
- 65 zoek naar stilte en natuur kiezen zij meestal voor een leven op het platteland. Terwijl steeds meer Zweden juist naar de steden trekken. "Nederlanders zien vaak kansen waar de Zweden die niet zien. Ze beginnen eigen bedrijfjes: van boerenbedrijven tot een bakkerij in
- 70 een dorp."
- (6) Weinig Nederlanders emigreren vanwege betere kansen op de arbeidsmarkt. Economische factoren spelen
- 75 nauwelijks een rol, blijkt uit het onderzoek van het NIDI. Emigranten verwachten op inkomen en werk in te leveren: 32 procent verwacht minder te verdienen in het toekomstige thuisland en maar zeventien procent verwacht een inkomensverbetering. Ook op het gebied van sociale zekerheden en
- 80 pensioenen verwachten emigranten negatieve gevolgen. Maar de leefbaarheid van een land vinden zij voldoende
- 85

- reden om met minder zekerheden genoeg te nemen.
- 90 **(7)** Frans van den Bosch van het CWI verwacht dat economische factoren de komende jaren een grotere rol gaan spelen. Een betere arbeidsmarkt in een ander land kan aanleiding worden te emigreren. Werklozen die in Nederland geen baan kunnen vinden, worden in de toekomst mogelijk gedwongen een baan in het buitenland te accepteren. Van den Bosch: "Het is niet uit te sluiten dat in de toekomst de sollicitatieplicht zich tot buiten Nederland uitbreidt. Eén Europese arbeidsmarkt zou grote voordelen hebben. Kennis zou effectiever kunnen worden ingezet, en dat zou de economische positie van Europa als geheel versterken."
- 95
- 100 Heeft Nederland bijvoorbeeld een overschot aan technici en Oostenrijk een tekort aan dezelfde beroepsgroep, dan zullen werkloze Hollandse technici wellicht in Oostenrijk moeten solliciteren.
- 105
- 110 **(8)** Om dat voor elkaar te krijgen moeten de lidstaten stevige onderhandelingen voeren. Concrete stappen zijn dan ook nog niet gezet. Het Europees Comité voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft zich voorlopig alleen ten doel gesteld de mobiliteit van werknemers te bevorderen. Een sollicitatie-
- 120
- 125 plicht voor het buitenland is er nog niet bij. Daarom is 2006 uitgeroepen tot het 'Europees jaar van de mobiliteit van werknemers'. Europeanen worden in 2006 met een voorlichtingscampagne bewustgemaakt van kansen in andere lidstaten. Bovendien worden in honderd Europese steden gelijktijdig banenbeurzen georganiseerd.
- 130 **(9)** Een werkloze Nederlander die een baan als afdelingschef in een restaurant in Londen vindt, kan dus als het aan de Europese bestuurders ligt, direct aan het werk. Hij zal dan net als de Engelsen aanspraak kunnen maken op de daar geldende sociale zekerheden, zoals een werkloosheidsuitkering bij ontslag of een uitkering bij invaliditeit. Hierover zijn tussen de Europese bestuurders al afspraken gemaakt.
- 135
- 140 **(10)** Het ontstaan van een Europese arbeidsmarkt wil nog niet zeggen dat alle stiltezoekende Hollanders hals over kop zullen emigreren. Volgens het NIDI nemen emigranten gemiddeld zes jaar de tijd om de sprong te wagen. In die tijd wordt het land een paar keer bezocht, wordt er naar een baan en een huis gezocht en wordt de taal geleerd. En: veel emigranten zoeken vóór vertrek al naar een netwerk. De meeste Nederlanders verhuizen naar een land waar ze al iemand kennen.
- 145
- 150

Naar een artikel van Hedi de Vree, de Volkskrant, 16 december 2005

Tekst 4

Gebruik onderstaande informatie voor het beantwoorden van de vragen 16 en 17.

We kunnen de tekst verdelen in 5 delen:

deel 1 alinea 1

deel 2 alinea's 2 en 3

deel 3 alinea's 4, 5 en 6

deel 4 alinea's 7, 8 en 9

deel 5 alinea 10

- 1p 16 Welk kopje geeft de inhoud van deel 3 (alinea's 4, 5 en 6) het beste weer?
- A Doelgroepen bij emigratie
 - B Populaire landen bij emigratie
 - C Problemen bij emigratie
 - D Redenen voor emigratie
- 1p 17 Welk kopje geeft de inhoud van deel 4 (alinea's 7, 8 en 9) het beste weer?
- A Invloed Europese eenwording
 - B Nadelen samenwerking lidstaten
 - C Verplichte sollicitatie buitenland
 - D Vooral emotionele motieven
- 1p 18 Wat is het verband tussen alinea 2 en alinea 3?
- A Alinea 3 geeft een uitwerking van de gegevens uit alinea 2.
 - B Alinea 3 noemt de gevolgen bij alinea 2.
 - C De alinea's 2 en 3 vormen een opsomming.
 - D De alinea's 2 en 3 vormen een tegenstelling.
- 1p 19 Wat is het verband tussen alinea 4 en alinea 5?
- A Alinea 5 geeft een voorbeeld bij het gestelde in alinea 4.
 - B Alinea 5 noemt de gevolgen bij het gestelde in alinea 4.
 - C De alinea's 4 en 5 vormen een opsomming.
 - D De alinea's 4 en 5 vormen een tegenstelling.
- 1p 20 In welke alinea komt de titel van de tekst het duidelijkst aan bod?
- A in alinea 1
 - B in alinea 4
 - C in alinea 9
 - D in alinea 10
- 2p 21 "Maar de leefbaarheid van een land vinden zij voldoende reden om met minder zekerheden genoeg te nemen." (regels 86-89) In de tekst worden verschillende voorbeelden gegeven van wat emigrerende Nederlanders verstaan onder "de leefbaarheid van een land".
- Geef vier van deze voorbeelden uit de tekst.
Gebruik in totaal niet meer dan 20 woorden voor je antwoord.

Lees eerst onderstaande tekst voordat je de vragen 22 en 23 gaat beantwoorden.

Veel emigratie naar België en Duitsland

- (1) Steeds meer Nederlanders verhuizen naar de buurlanden. In 2005 vertrokken 7 900 mensen naar België. Duitsland werd 6 400 Nederlanders rijker. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn de lagere huizenprijzen de belangrijkste reden om te emigreren. Vaak kopen de emigranten vlak over de grens een huis, maar blijven ze in Nederland werken.
- (2) In de eerste negen maanden van dit jaar zijn bijna honderdduizend mensen geëmigreerd. Dat zijn er twaalfduizend meer dan in dezelfde periode van vorig jaar.
- (3) Deze trend lijkt door te zetten en daardoor zal in 2006 een recordaantal van 130 000 mensen naar een ander land vertrekken. Ongeveer de helft van de emigranten is in Nederland geboren.
- (4) Het is voor het derde opeenvolgende jaar dat meer mensen Nederland verlaten dan zich er vestigen. In die drie jaar is het bevolkingsverlies door migratie opgelopen tot 75 000, aldus de vrijdag gepubliceerde CBS-cijfers.

Uit: de Volkskrant, zaterdag 11 november 2006

- 1p 22 De tekst 'Emigrerende Nederlander heeft nooit heel erge haast' noemt een aantal redenen waarom Nederlanders gaan emigreren.
→ Welke nieuwe reden om te emigreren staat er in de tekst 'Veel emigratie naar België en Duitsland'?
- 1p 23 In de tekst 'Emigrerende Nederlander heeft nooit heel erge haast' is sprake van een "emigratietrend" (regel 20).
→ Welke informatie over deze emigratietrend staat in de korte tekst 'Veel emigratie naar België en Duitsland'?
- 1p 24 Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte weer van de tekst 'Emigrerende Nederlander heeft nooit heel erge haast'?
- A De belangstelling van emigranten voor landen in Noord- en Zuid-Amerika zal sterk toenemen als de Europese arbeidsmarkt een feit wordt.
 - B Steeds meer Nederlanders gaan emigreren, zeker als er sprake zal zijn van een Europees georganiseerde arbeidsmarkt.
 - C Tot nu toe emigreert men meestal vrijwillig, maar als de Europese arbeidsmarkt er is, zal men meestal verplicht emigreren.
 - D Tot nu toe is Zweden een populair emigratieland, maar bij een nieuwe Europese arbeidsmarkt nemen andere landen die rol over.

- 1p **25** Een schrijfster kan gebruik maken van:
- 1 feiten
 - 2 haar eigen mening
 - 3 de mening van anderen.
- Waarvan maakt de schrijfster van de tekst 'Emigrerende Nederlander heeft nooit heel erge haast' vooral gebruik?
- A** alleen 1
 - B** 1 en 2
 - C** 1 en 3
 - D** 2 en 3
- 1p **26** Wat is het doel van de schrijfster met de tekst 'Emigrerende Nederlander heeft nooit heel erge haast'?
- A** gevoelens tot uitdrukking brengen
 - B** informeren
 - C** overtuigen
 - D** tot handelen aansporen

Schrijfofdracht

Thuis zie je toevallig 's avonds een tv-programma over Nederlanders in het buitenland. Het gaat over gepensioneerden die overwinteren in Spanje, maar ook over inmiddels bejaarde avonturiers, die vroeger met een paar duizend gulden op zak zijn vertrokken naar bijvoorbeeld Amerika om daar een bestaan te kunnen opbouwen. Er zijn ook au-pairs, die alleen voor kost en inwoning één of twee jaar gaan werken bij een gezin in een grote stad ergens in Europa. En er worden mensen geïnterviewd die in het buitenland een bedrijf of een camping hebben gekocht.

Als belangrijkste redenen om naar het buitenland te gaan, bijvoorbeeld naar een land als Spanje, worden in het programma genoemd: het aangename weer, de ruimte en de mooie natuur. Maar ook de manier van leven en de vriendelijkheid van de mensen in het nieuwe land spreken de emigranten aan. Van de landen waar men naartoe is geëmigreerd, komen vooral de positieve zaken aan bod; van Nederland worden vooral de minder prettige kanten genoemd: in Nederland slibben de wegen en de steden dicht en met de milieuverontreiniging wordt het ook maar niet beter. En dan bestaan hier die eindeloze reeksen regeltjes en voorschriften die regelmatig worden veranderd.

Het programma maakt je nieuwsgierig. Je wilt wel eens meer weten over wonen en werken of studeren in het buitenland, ook al zou dat ook maar voor één jaar of een paar jaar zijn. In het televisieprogramma worden o.a. de ambassades als informatiebron genoemd. Je komt in actie en gaat een brief schrijven naar de Spaanse ambassade. Het adres vind je in een reisgids: Ambassade van Spanje in Nederland, Lange Voorhout 50, 2514 EG, Den Haag.

13p **27 Een brief**

Schrijf in de uitwerkbijlage de brief aan de Spaanse ambassade, ter attentie van de afdeling Emigratie. Dateer de brief op 2 mei 2008. Besteed alleen aandacht aan de volgende punten:

- jezelf voorstellen: naam, leeftijd, schooltype
- de aanleiding voor het schrijven van de brief
- twee positieve kanten van wonen en werken in het buitenland die ook in het tv-programma zijn genoemd
- een negatief aspect van Nederland uit het tv-programma
- vragen naar algemene informatie over verblijven in het buitenland, over een verblijf in het buitenland van jongeren en over een eventuele minimumleeftijd
- vragen naar naam en e-mailadres van een vereniging van geëmigreerde Nederlanders in Spanje
- informeren naar internetsites met informatie over emigreren
- een bedankje.